

Bokmeldinger

Afrika. Fantasi og virkelighet. Av Eric Robius og Blaine Littell. (Africa: Images and Realities, 1971), Chr. Schibsteds Forlag, Oslo 1974, 249 s. Kr. 78,00 innb.

Dette praktverket i stort format har de fineste farvefotografier jeg har sett i noen bok om Afrika. Bildene er store og tydelige og gjengir et variert utvalg av landskaper, folkeliv og dyreliv. Det er intet oppkonstruert over bildene, og tekstene gir stort sett de opplysninger man venter. Den som har reist i en del afrikanske land, vil saktens ha ønsket at også andre motiver hadde vært tatt med, men vi glemmer så lett at det svarte kontinent består av nær femti stater, så illustrasjonsmaterialet må nødvendigvis bli eklektisk. De beste bildene viser folkeliv og arbeidsliv i afrikanske byer. Disse illustrasjonene lever. Men det er påfallende at det religiøse liv spiller så liten rolle i illustrasjonene. Blant de mange hundre bildene finner vi en moske, og ikke en kirke i funksjon. Det eneste «kirkelige» bildematerialet viser litt av de gamle klippekirkene i Lalibela i Etiopia, dette til tross for at den kristne kirke har flere tilhengere i Afrika enn noen annen religion. Heller ikke afrikanske stammereligioner er adekvat illustrert. Og likevel: utstyret

er absolutt førsteklasses så langt det rekker.

Men «Afrika. Fantasi og virkelighet» er noe langt mer enn en praktfull bildebok. Teksten gir enda meget mer. Eric Robius har virket som journalist i Afrika i 25 år og arbeider for tiden for tidsskriftet «Time». Blaine Littell er kringkastingskorrespondent i Afrika. De er altså begge fagjournalister med afrikansk etterkrigspolitikk som spesialer. Her har boken meget å gi. Men også tekstene har lite om det religiøse liv. Islam får mest omtale, og det lille som sies om kirke og misjon, viser liten kunnskap og forståelse for det religiøse liv, som spiller en så viktig rolle i afrikanernes liv. Også et annet område trer for sterkt tilbake, nemlig livet i landsbyene, der det store flertallet av afrikanere bor. Det er først og fremst livet i industribyene og politikken forfatterne kjenner. Og her får vi så mange opplysninger at noen av dem må bli nye selv for den som har prøvd å sette seg inn i Afrika-forhold i fortid og nåtid. Enkelte av de statistiske oppgaver må taes med et visst forbehold. Jeg stiller meg tvilende til opplysningen om at det fremdeles er 80–85 prosent analfabeter i Afrika. Så vidt jeg kan forstå, må det riktige tallet være noe lavere. Og kan det være mulig at Afrika bare produserer ca.

fire prosent av verdens råvarer? Det lyder utrolig når man vet at Afrika leverer en vesentlig del av jordens kakao, kaffe, bomull, kobbermalm og jordnøtter, for ikke å tale om gull og diamanter. Men sant nok: Afrika står langt tilbake når det gjelder jordbruksprodukter.

Forfatterne har stor sympati for Afrika, og skriver åpent om den utbytting som koloniherrene, ikke minst belgierne, drev. Men det legges heller ikke skjul på de afrikanske staters feilgrep. Et par eksempler: Av de 47 statseide bedrifter som Kwame Nhrumah fikk i stand i Ghana har bare tre gått med overskudd. I Elfenbenskysten har mindre enn en prosent av befolkningen, ca. 15 000 statstjenestemenn fått mer enn 58 prosent av statsbudsjettet. Som informasjonskilde og som incitament er denne boken utmerket. Og mens vi leser den, vokser Afrikas befolkning, tross tuseners hungersdød, med faretruende fart. Verdens befolkning vokser med 1,8 prosent årlig. Det er hurtigere enn ressursene tillater. Men Afrikas befolkning vokser årlig med 2,4 prosent. Arme, fascinerende Afrika.

Nils E. Bloch-Hoell

Buddhismen – en søken mot den fullkomne frihet. Den nordiske Øst-asiamisjon, Oslo 1974, 47 s.

Er buddhismen en utfordring til kristne?

Spørsmålet lyder ikke helt aktuelt i vårt land. De fleste nordmenn har ikke engang sett en buddhist. Og bare i det aller siste har det i Norge vært gjort forsøk på å vinne tilhengere for Buddha. Likevel skriver *Notto R. Thelle* i et lite studiehefte: «Budd-

hismen er en utfordring den kristne kirke ikke bør komme forbi, selv om den kan finne gode unnskyldninger til å slippe unna ved å peke på aldri så mange krise- og forfallstendenser i buddhismen slik den f.eks. utfolder seg i Japan».

Nå er jo Thelle misjonsprest i Japan, og selvsagt ser han det som en utfordring å bringe evangeliet til Japans buddhister. Men han mener altså at buddhismen også i seg selv representerer et religiøst alternativ som kan appellere til kristne mennesker. Thelle *antyder* bare på hvilken måte buddhismen kan utfordre: den «føles så langt mer tolerant og dogmefri enn tradisjonell kristendom», og den «overlater langt mer til menneskets egen opplevelse og søken etter sannheten» enn kristendommen. – Thelle tar det for gitt at toleranse og religiøs erfaring virker tiltrekkende. Det er sikkert riktig, men det er vel ikke hele sannheten. Som Frede Castberg sa i en immatrikuleringsstale for ca. 20 år siden, så er det lett å være tolerant for den som ikke tror eller som ikke har en sterk overbevisning. Men for den som tror og er fast overbevist, er toleranse forbundet med offer og kanskje lidelse. Dette kunne Thelle gjerne ha pekt på, for han står selv i en slik troens posisjon at han har opplevd toleransen som et problem.

Ellers ligger studieheftet på et høyt plan. Det er skrevet av en av Nordens fremste eksperter på buddhisme. Det er skrevet med både innsikt og innlevelse i en bestemt, og høytstående retning i buddhismen. Personlig synes jeg at den *generelle* omtale av buddhismens lære er for knapp. Det gjelder også de forskjellige retninger i buddhismen. Bare den som har elementær kjennskap til buddhismen, vil ha fullt utbytte

av studieheftet, men for slike er dette heftet å anbefale.

I et tillegg til Thelles fremstilling har heftet en kort oversikt over Østasiamisjonens (Buddhistmisjonens) historie. Det er nyttig. Buddhistmisjonen er en viktig oppgave som er for lite kjent. Et enkelt utsagn i tillegget kan vekke diskusjon. Det står: «Det gikk da opp for ham (Reichelt) at Gud hadde vært i Kina lenge før den kristne misjon kom dit.» Ingen som kjenner Romerbrevet vil kunne nekte at dette er tilfelle. Men fortsettelsen kunne ha vært uttrykt annerledes: «De sannhetsglimt som fantes i den gamle religion og kultur hadde Gud selv lagt ned der.» Men en sats som denne bør ikke skremme noen. Heftet har ingen synkretistisk tendens, men er stimulerende lesning for tenkende kristne.

Nils E. Bloch-Hoell

Arild Romarheim: *Krishna, Buddha, Allah, eller Kristus*, Credo Forlag, Luther Forlag, Oslo 1974, 132 s.

Vitenskapelig assistent Arild Romarheim må sies å være en av de ytterst få religionshistorikere i Norge. Ikke sånn å forstå at han har habilitert seg i denne disiplin, men han har i forbindelse med og etter sin teo-

logiske embetseksamen og mellomfagseksamen i religionshistorie arbeidet videre med stoffet og sitter inne med solide kunnskaper. Noen av disse kunnskaper har han lagt frem i denne lille pocketboken. Og han har gjort det på en leseverdig måte. Dette er ikke en håndbok i religionshistorie, og kan ikke erstatte en regulær fremstilling av religionshistorien. En fagmann vil nok også ha enkelte innvendinger å gjøre, spesielt angående det som kan oppfattes som for sterkt generaliserende uttalelser om de ikke-kristne religioner. På den annen side finner man enkelte opplysninger som vanlige håndbøker ikke gir, nemlig angående forholdene i Norden. – Småting kunne nok rettes i denne boken. Det er f.eks. uheldig å tale om *primitive* religioner. Det finnes en rekke saklige betegnelser som stamme-religioner, skriftløse religioner osv. – Hovedsaken hos Romarheim er sammenligningen mellom kristendom og andre religioner. Stort sett synes jeg dette har lyktes, selv om det vil være vanskelig å være enig i *alt* som her formuleres. Det under meg at forf. er blitt kritisert for sin positive omtale av ikke-kristne religioner. Det burde han heller roses for. Men boken lar mange viktige spørsmål stå ubesvart, fordi spørsmålene ikke engang er reist.

Nils E. Bloch-Hoell.

Medarbeidere

Nils Egede Bloch-Hoell: f. 1915, cand.theol. 1941, dr.theol. 1958, professor i misjonsvitenskap og økumenikk ved Universitetet i Oslo fra 1968, leder av Egede Instituttet, publisert bl.a. Pinsebevegelsen. En undersøkelse av pinsebevegelsens tilblivelse, utvikling og særpreg med særlig henblikk på bevegelsens utforming i Norge (1956), *The Pentecostal Movement. Its Origin, Development, and Distinctive Character* (1964), Diakonissehusets første hundre år (1968), Konfesjonskunnskap for gymnaset (1969).

Olav Guttorm Myklebust: f. 1905, cand.theol. 1929, dr.theol. 1956, professor i misjonsvitenskap ved Det teologiske Menighetsfakultet og leder av Egede Instituttet til 1974, publisert bl.a. *Det Norske Misjonsselskaps historie i hundre år*, bd. III (1949), *The Study of Missions in Theological Education* (bd. I 1955, bd. II 1957), *Et troens fellesskap. Det lutherske verdensforbund og de lutherske kirker verden over* (1970), *Vindu mot Afrika. Folk og kirke i oppbrudd* (1971), *Misjon i en ny tid* (1971).

Erik Johannes Borgenvik: f. 1925, cand.theol. 1951, misjonsprest for Det Norske Misjonsselskap, Madagaskar 1957–1971, lærer ved Misjonsskolen i Stavanger fra 1972.

Notto Reidar Thelle: f. 1941, cand.theol. 1965, misjonsprest for Den nordiske Østiasiamisjon (tidl. Buddhistmisjonen), Japan.

Øyvind M. Eide: f. 1944, cand.theol. 1970, misjonsprest for Det Norske Misjonsselskap, Etiopia.

Bokmeldingene er skrevet av professor *Nils E. Bloch-Hoell*.

Norsk Tidsskrift for Misjon utgis av Egede Instituttet i samarbeid med Universitetsforlaget, men forfatterne er selv ansvarlige for de synsmåter som gjøres gjeldende.

Ettertrykk uten kildeangivelse er forbudt.

Festskriftet til professor O. G. Myklebust

I skrivet fra Unisversitetsforlaget med innbydelse til subskripsjon på Festskriftet til professor O. G. Myklebust, var, ved en inkurie, et av navnene på redaksjonskomitéen falt ut, nemlig sokneprest H. Chr. Mamen.